

DE

Tijdanspraak

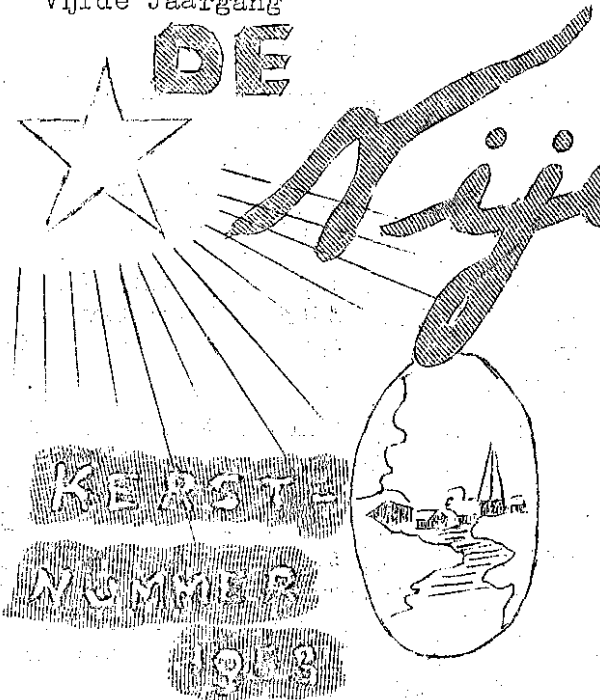
TYNCE

Redactie: W.Tsj.Vleer, Hardegarrip.

Administratie: H.J.Kaptein, 2e Beukenlaan 6, Apeldoorn.

oo

W A A R O M K E R S T F E E S T ?

En het geschiedde in die dagen, dat er een bevel uitging vanwege Keizer Augustus, dat het gehele rijk moest worden ingeschreven. Deze inschrijving had voor het eerst plaats, toen Quirinus het bewind over Syrië voerde. En zij gingen allen op reis om

zich te laten beschrijven, ieder naar zijn eigen stad. Ook Jozef trok op van Galilea, uit de stad Nazareth, naar Judea, naar de stad van David, die Bethlehem heet, omdat hij uit het huis en het geslacht van David was, om zich te laten inschrijven met Maria, zijn ondertrouwdte vrouw, welke zwanger was.

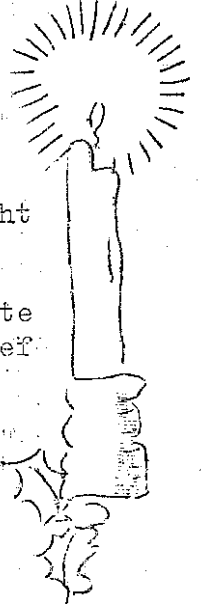
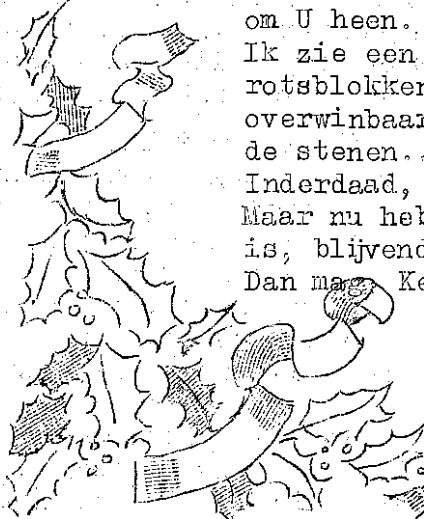
En het geschiedde, toen zij daar waren, dat de dagen vervuld werden dat zij baren zou, en zij baarde haar eerstgeboren zoon en wikkelde Hem in doeken en legde Hem in de Kribbe, omdat voor hen geen plaats was in de herberg. Het kerstfeest, het geboortefeest van de Here Jezus wordt tot heden elk jaar over de gehele wereld gevierd. Of 25 Dec. Zijn geboortedag is, is natuurlijk niet zeker. Doet er ook niet toe. Wat wel belangrijk is, dat Zijn geboortedag tot heden gevierd wordt.

God gaf aan ons een bewijs van Zijn liefde. Een zichtbaar, een tastbaar bewijs. Het is Gods kerstgeschenk. Zijn eigen lieve Zoon. Ziet, hier aanschouwen wij de liefde van de daad. Een liefde daad aan deze wereld. En aan wat voor een wereld? Ziet om U heen.

Ik zie een muur. De muur, hoog en sterk, van zware rotsblokken gebouwd. Onoordringbaar, onwrikbaar, onoverwinbaar. Mijn handen reiken ... Maar te hoog rijzen de stenen..... Mijn hart klopt, klopt, klopt..... Inderdaad, een liefde van één kant, alleen van Gods kant. Maar nu hebben we ook de zekerheid, dat deze liefde oprecht is, blijvend is.

Dan mag Keizer Augustus in zijn trots paleis te Rome, de gehele wereld in beweging brengen door een grote volksregistratie, niets verhindert Hem, Zijn liefde te geven. Het keizerlijk decreet wordt een Goddelijk decreet. Dat is nu het Kerstfeest of dat niet alleen.

Zeker wij mogen ons verblijden in deze grote gave, maar laten wij ons dan ook eerlijk de vraag stellen: het waarom.

WAAROM KERSTFEEST ?

Wij mensen vragen toch steeds: Waarom ?
Wat ons ook overkomt, steeds weer: Waar-
om ?

Als we door ziekte worden getroffen, of
werkloos worden, of teleurgesteld worden
in onze medemensen, steeds is het: Waar-
om? Waarom ik ?

Wij allen vragen naar het: Waarom. Wat kan
het "waarom" soms een schreeuw zijn.

Nu is het Kerstfeest.
Kerstbomen staan te prijken, licht, licht.
Nu vragen wij toch zeker allen: Waarom ?
Toch niet, nu zwijgen we. Ja, inderdaad
we zwijgen.

Bij dit grote feit, gaan we liefst niet
vragen: Waarom ?

Neen, zo zeggen we, laat ons even vertoe-
ven bij de herders in Bethlehems velden,
die zeggen van "grote blijdschap" en van
"vrede op aarde".

Dat zijn praktische dingen.

Wie vraagt nu: Waarom ? Waarom moest
Jezus geboren worden ?

Neen vandaag en morgen en overmorgen al-
len denken aan feest.

En toch zullen we op deze vraag dit
"waarom" allen een antwoord moeten geven.

T.Nijdam,
voorzitter.

oo

D E N I J D A M S T R A T Y N G E

MAANDEBLAD VOOR DE GESLACHTEN NIJDAM,
NIEUWDAM, VLEER en WYNIA. Uitgave van
de familievereniging Nijdamstra. Met in-
gang van Januari 1954 orgaan van de
"NIJDAMSTRA-STICHTING".

BESTUUR:

- T.Nijdam, Coornhertstr. 12, Leeuwarden, voorzitter. / tarasse
- Mevr.M.H.Nijdam-Nijholt, Robert Kochstr. 21, Leeuwarden, secre-
- C.v.d.Schoot Azn., Loeuwarderweg 63, Sneek, penningmeester.
- Mevr.P.Agema-Wynia, Stationsweg 19, Doklum.
- W.Tsj.Vleer, "Op Honk", Hardegaryp.
- U.Wynia, Schans 64, Heerenveen.
- H.Nijdam Jr., Bataviastraat 68, Groningen.

oooooooooooooooooooooooooooooooooooo

OP EEN GRATZIERK TE HIJUM STAAT HET
HIERNAAST AFGEBEELDE WAPEN, MET DAARON-
DER DE NAAM: M O N I C A D O M I N I -
C U S W Y N I A, o v e r l e d e n
1 6 D e c e m b e r 1 7 3 7 .

MONICA DOMINICUS WYNIA was MURKJEN
DOUWES WYNIA, tijdens haar leven de vrouw
van ABELUS VAN ECHTEN, koopman te Leeu-
warden.

Daar dit wapen uit het noorden van Fries-
land kwam, leek het er veel op, dat dit
NIET het wapen was van de Wynia-stam uit
Sneek en Idzega, maar van een Wynia-stam
uit het noorden van Friesland, waarvan
de bakermat nog niet bekend is, doch die
aangetroffen wordt te Marrum (denk aan
de gevelsteen) en in Oost-Dongeradeel
(Wynia-state bij Nes).

Het was ons geacht mede-lid, de heer
H.L.Kruimel, conservator van het Centraal
Bureau voor Genealogie te 's Gravenhage,
die mij opmerkzaam maakte op acten in het
proclamatieboek van Hennaarderadeel,
waar Abelus van Echten en Monica Wynia
voorkwamen als kopers van land onder het
dorp Oosterend. Zij waren toen te Leeuwar-
den woonachtig (1727 en 1730).

Een onderzoek naar de herkomst te Ooster-
end leverde niets op. Oosterend ligt ech-
ter in dezelfde omgeving als waar later
veel Wynia's woonden en daar de naam
DOUWE ook inheems was bij het geslacht
PIER HANZES te Idzega, leek het mij, dat
hier van een verwantschap sprake was.
Doch het onderzoek liep hier vast en het
wachten was op een nieuw aanknopingspunt.

Berst moet ik nog vertellen dat een
dwaalspoor de gestelde verwachtingen wel
voorgoed deed verdwijnen, want wat was
het geval ? Te Leeuwarden werd de huwe-
lijksacte van Abelus en Monica gevonden.
Het bleek dat zij rechterlijk getrouwd
waren en Rooms-Katholiek van geloof !
Dit feit zou echter nog niet het voor-
naamste zijn om alle hoop op succes op te
geven. Het volgende feit deed meer twij-
fel ontstaan: Murkjen Douwes werd geen
Murkjen of Monica genoemd en zelfs ook
geen Wynia, maar MARCHIEN DOUWES RYPSTRA.

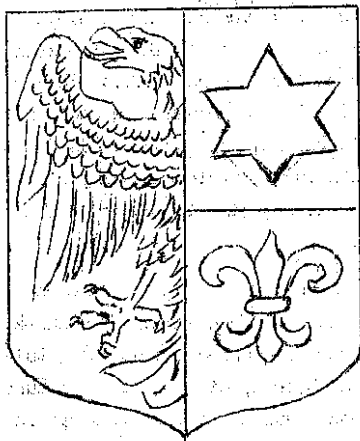
MURKJEN DOUWES EN HET WYNIA - WAPEN

Daar er geen ander huwelijk van Abelus van Echten gevonden werd, stond wel vast dat de MONICA DOMINICUS van 1737 en 1730 in 1683 een MARCHIEN RIJPSTRA was. Bij het huwelijk werd tot overmaat van de ramp geen plaats van geboorte vermeld.

Doch na deze depressie kwamen er nieuwe verwachtingen. Doordat de nooit genoeg te prijzen heer Roarda alle getuigen en verdachten, partijen en advocaten uit de bijlagen van de civiele- en criminele sententies van het Hof van Friesland heeft gehaald (vele honderdduizenden namen met leeftijd en woonplaats) vonden we in zijn gepubliceerde lijst van testamenten, dat Murkje Douwes Wynia op 3.6.1734

een testament had laten maken en dat, gezien het feit van de naamsvermelding en het noemen van dit testament in de sententies van het Hof, vaststond, dat met onze MONICA alias MURKJEN of MARCHIEN, WYNIA of RIJPSTRA iets aan de hand was geweest, zoal niet met haar dan met haar nalatenschap. Het bleek dat de zaak op 27 Oct. 1739 voor de Hove van Friesland kwam.

Laten we echter eerst het testament publiceren, opdat de lezer weet waar het hier om ging:

In den Name
Godes Amen.
In den jare

de Geboorte onses Heeren en Zaligmakers Jesu Christi, zeventienhondert en vier en dertig den darden dag van de maand Junius hebbe ik Murkje Douwes Wynia weduwe van w. de coopman Abelus van Egten binnen Leeuwarden, uit overdenkinge van de sekerheid des doods, en de onsekerheit van tijt en uire vandien, bij gesonden Lighame en volle verstande sonder imants aanraden, maar uijt vrije wille en met Voorberaden gemoede, gemaect en geordeneert dit Myn Testament, uiterste en laeste wille, in manieren navolgen- de. Eerstelik bevele ik Myn Dierbare Ziele, wanneer de selve uit mijn sterffelijck Lighaam sal gescheiden sijn in de grondelose Barmhartigheit Godes, en Myn Lighaam tot de aardsche begrafenissee, Comende hiermede tot de dispositie mijner tijdelijke natelatene goederen; So revocere ik Testatrix alvorens alle Mijne Testamenten en andere dispositien die ik voor dosen mogte hebben gemaect, houdende de selve voor Nul en van Gonerwaarden, En institueere ik Testatrix door desen tot Myn Erfgenaame Myn geliefden Soon. Dominicus Ludovicus van Egten Oud schriever van eene Companie Burgers binnen dese stadt, van alle mijne natelatene roerende als

onroerende goederen Actieën en Crediten niets uitgesondert en dat Eewiglijk en Erfelijk, Alleen onder dese Expresse Conditie nochtans, dat hij niet 's sal vermogens te maken aan de Vrinden van sijn wi. vader de coopman Abelus van Egten, of aan Anna Boelens te Groningen, het sijn bij Testament, Legaat, Donatie of op eenigerhandwijze, hoe het ook soude mogen sijn *. En bij aldier sulx egter onverhoopt of onverwagt mogt Comen to geschieden, so institueere in sulken geval Myn Zoon alleen tot Erfgenaam in de Legetima Portio, en Mijne naaste Bloed als dan in leven sijnde tot Erfgenamen van het overige, als niet willende gedogen dat aan mijn Zoons vaders kant, nog aan Anna Boelens, enige de minste van Mijne Goederen sullen komen, ook herroep ik Testatrix nog, gelijk te voren rede bij Acte hebben gedaan, de Acte welke ik Testatrix in mine onnoselheit tot Groningen hebbe gemaect waar bij ik aan Anna Boelens hebben gemaect de somma van tien- duisent Cargls., houdende de selve acte als nog door desen voor geannuleert en geslotene. Dit dan sijnde Myn Testament, uiterste en laeste wille, so begere ik dat het selve in alles agtervolgt sal worden, en of sulx niet konde bestaan als een solemneel Testament, so wil ik egter dat het kragt sal hebben als Codicil of eenige andere dispositie so best na regte en Costume van desen lande sal cunnen bestaan. En heb ik Testatrix voorts tot bevestiging deses versogt de Eerwame mannen hier na genoemt,

Ons kerstverhaal:

"ALLES VOOR DE KEIZER"

door Willem van Nijdamstra

Het is nu 135 jaar geleden dat er een wonderlijke Kerstavond gevierd werd in het kleine huisje van Jitske Abes. Toch waren die kerstdagen niet feestelijk begonnen, zoals reeds zes kerstfeesten met een bedroefd hart gevierd waren. Jitske Abes Keizer herinnerde zich nog die kerstavond van het jaar 1812, toen zij hoorde dat de Keizer der Fransen verslagen was en zijn leger ongekomen in de sneeuwvelden van Rusland....

Sybrén, haar enige zoon, was acht jaar geleden van huis gegaan en niet meer teruggekeerd....

De Keizer der Fransen vroeg, toen er geen Frans bloed meer was om voor de Franse veroveringszucht te vloeien, Fries bloed. Sybrén was gegaan, niet omdat hij hoefde, maar omdat het avontuur hem lokte, zoals eens zijn grootvader scheep gegaan was naar Amerika, doch later weer terug gekomen was om een Friese vrouw te zoeken, die hij vond en die hem "thuis" hield. Ook Rienk, haar overleden man, was wat avontuurlijk aangelegd en vandaar dat hij zijn toestemming had gegeven dat zijn enige zoon in dienst ging. Het was ook zo mooi voorgespraat...: elke vrijwilliger zou een grootse toekomst tegemoet gaan en de Keizer was onoverwinnelijk! Zo had Rienk tenminste gemeend. Als "biesjager" van het dorp, geboren uit een vurig patriottergezin, wilde hij geen kwaad van de Keizer horen. Het ging immers goed en het bleef goed gaan tot

MURKJEN DOUWES EN HET WYNI A - WAPEN .

deselve te samen, en ijder in 't besonder gebeden of sij dit mijn Testament met en benoffens mij geliefden te vertekenen waar op ik Testatrix in aller Getuigen presentie en aanhoren hebbe bertuigt en verklaart dat dit Testament mijn uiterste en laeste wille was, en mij niet alleen van Woorden tot woorden ware te voren gelesen van den inhoud dies onderrigt. Maar mij ook volkomen kennelijk te sijn, diensvolgens heb ik Testatrix eerst ende Getuigen vervolgelyk de vertekening hunner handen hier onder gestelt, na dat de Getuigen het begin en einde was te voren gelesen; Alles gedaan in een Contract sonder eenige tusschen Comerge Acten, de namen der Getuigen sijn Lambertus Wobma, Mr. Cleermaker, Pieter Hettis Wolstrijp, Coopman en Mr. Cnoompaker, Jan Willems Mr. schoenmaker, Janghius Atsma, Procureur, Wessel Haringa, Mr. cleermaker, Idsert Beekman, Mr. bakker en Willem Gerard van Lamminga Nots. Publ. alle binnen Leeuwarden en mannen van goeden geloove, Actum te huise van de mede getuigo Lamminga als Voren, was vertekent (volgen namen van Murkje Douwes en de getuigen".

* "vrienden" heeft hier de betekenis van "bloedverwanten".

De bloedverwanten van Abelus van Egten, nakomeling van Grietje van Egten, zijn zuster konden hier niet mee accoord gaan. Een volgende keer zullen we zien wie deel uitmaken van de partijen en ook in hoeverre het wapen toebehoort aan de Wynia's van Idsega.

Jitske had geen rustige dag meer gekend sedert het momont dat haar zoon naar Holland was gegaan en vandaar naar Frankrijk. Een brief uit Parijs en verscheidene uit Friedland hadden getuigd van de goede moed van soldaat Sybrén, die heel wat van Europa zag. Bij elke brief had Rienk gejuicht en waa het dorp ingegaan en te vertullen dat zijn zoon het goed maakte. Wanneer de booren hem waarschuwden "Rienk biesjager, lach niet oorder dan je zoon terug is", snauwde hij hen af met "maak je niet ongerust, hij komt terug als officier en brengt het verder dan ik".

Jitske had gebeden, urenlang, avond aan avond, zonder dat haar man het wist

In 1812 had men gehoord dat de Keizer op weg was naar Moskou. Ook wist men dat hij Moskou veroverd had, doch meer drong niet tot de greidhoeke van Friesland door. Rienk sloeg zich op de borst en vertelde overal dat ook zijn zoon meegeholpen had om Moskou te veroveren. De Keizer was onoverwinnelijk en louter uit verering voor "zijn" Keizer had hij in 1811 de naam van KEIZER aangenomen.....

Het was de eerste Kerstdag geweest, nu zes jaren geleden, dat Rienk een toespraak had gehouden tot zijn vrienden, die hij genodigd had in zijn nederige woning. Hij had de roem van de Keizer bezongen en Sybrén Rienks Keizer voorgesteld als de jonge officier van Napoleon met de maarschalksstaf in zijn randsel. Ja, sedert Friedland, sedert April hadden ze niets meer gehoord, doch hun zoon was er bij, in M o s k o u ! !!!

Op die Kerstdag was hij 's avonds met een trots gezicht door het dorp gelopen, toen Gerrit Arjens hem glimlachend en spottend had aangekeken. Hij had Gerrit in de kraag gegrepen. De man had hem fel aangekeken en gezegd: "Je durft nogal biosjager, maar ik durf ook, sinds de Keizer in Poepenland is en zijn leger ligt te rotten in de Russische sneeuw met jouw jongen er bij". Rienk had Gerrit losgelaten van schrik om hem toegesnuwd: "Je liegt!" Doch hij kondo Gerrit te goed, dat hij wist dat die de waarheid sprak...

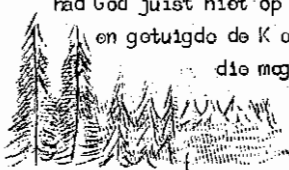
Toch had Rienk na die dag nog vertrouwd op de Keizer. Wel blufte hij niet meer in het rond, maar wanneer de mensen hem er over aanspraken, dan blufte hij terug over leugonberichten en de successen van de Keizer.

Op die tweede Kerstdag had Jitske ook gehoord dat de Keizer op de terugweg was en zijn leger verslagen. Zij wist: Sybren is dood, maar een innerlijke stem zei tegen haar: dat kan niet!

De Keizer was verslagen. Nog geen jaar later draafden de Kozakkenpaarden langs de straatweg. Rienk Sybrens was stil geweest in de Novemberdagen van 1813. Hij voelde het einde naderen en toen vervloekte hij de Keizer, die hem bedrogen had en beweerde de grootste vijand der Fransen te zijn. Och Rienk had zich, als zovelen in die tijd, vergist. Hadden er geen duizenden om de vrijheidsboom gedanst in Friesland en de Marcellaise gezongen, die nu Oranje boven riepen?

Rienk was toen de Fransen weg waren een stille biosjager geworden, hunkorende naar zijn zoon. Hij was het slachtoffer geworden van de propaganda, van een ideaal, van de politiek.... Het ging met Rienk verkeerd. Hij kwijnde weg en vorige winter was hij de weg gegaan, die, zoals hij zelf gemeend had, ook zijn zoon gegaan was, de weg onder de aarde maar op het kerkhof van zijn dorp. Plechtig was hij begraven, een begrafenis die zijn zoon niet had gehad... Jitske was vertwijfeld geweest. Nu was zij alleen. In stilte bleef zij hopen dat haar zoon terugkwam. Niemand sterkte haar echter in die hoop. Rienk was gestorven in de overtuiging dat hij dood was en ook de dominee en de grietman, ja iedereen leefde in die overtuiging. Er waren immers honderdduizenden gesneuveld, bevroren of verdronken in de bloedige stroom van de Beresina....

's Avonds op de tweede Kerstdag van het jaar 1818 dacht Jitske Abes aan het bericht van zes jaar geleden. Zij dacht diep na en kwam eindelijk tot de overtuiging dat het menselijker wijze gesproken niet meer mogelijk was dat haar zoon terug kwam. Doch had God juist niet op deze dag Zijn Zoon gegeven aan deze wereld en getuigde de Kerstboodschap niet van de wonderen die mogelijk zijn.....

Wo gaan even terug tot het jaar 1812.

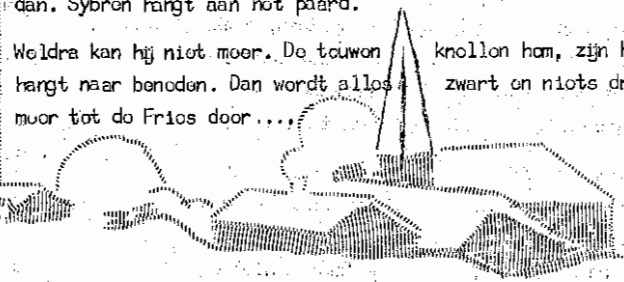
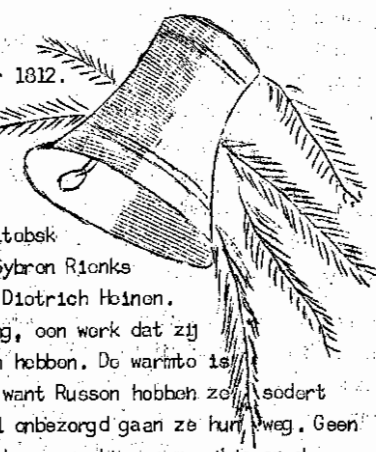
Een hitte, zoals men in Friesland niet kent, maakte het leven dor duizenden in Rusland ondragelijk.

In de moerassen en bossen bij Witobsk ryden twee huzaren. De ene is Sybren Rienks Keizer en de andere de Duitser Diotrich Hoinen. Zij zijn uitgestuurd op vorkonning, een werk dat zij niet voor de eerste keer gedaan hebben. De warmte is de grootste last in hun leven, want Russon hebben ze, sodert dagen niet meer gezien. Vrijwel onbezorgd gaan ze hun weg. Geen mens komen ze tegen. Eindelijk komen ze bij een meertje en daar kunnen zij de verleiding niet weerstaan om een bad te nemen. Ze vermaken zich kostelijk in het koele water en merken niet dat de zon schuil gaat achter een grijze onweerslucht. Wanneer ze uit het water willen gaan is de lucht grauw en daardoor lijkt de omgeving heel anders. Ze zwemmen naar de kant om dan plotseling tot de ontdekking te komen, dat hun paarden, die ze een paar minuten geleden nog zagen, verdwenen waren. Ze zwemmen recht op die plek aan waar de dieren stonden, doch noch van de paarden, noch van hun kleren is een spoor te ontdekken. Ook hun wapens zijn verdwenen..... Niets is er meer. Ongewapend, ongekled, zonder paarden, misschien wel 15 mijl van hun basis, omringd door de vijand, onder een donkere hemel waaruit het onafgebroken rammelt.

Ze durven niet aan land gaan en zwemmen naar de andere oever. Daar kruipen ze aan land en zoeken bescherming in het struikgewas. Uit een roetzwarde hemel stroomt de regen en felle bliksemstralen verlichten af en toe de omgeving....

De regen is opgehouden, het is avond. Door het woud lopen twee mannen, zoals God hen schiep. Niets is er dat hen beschermt. Zij menen in de goede richting te gaan. De 21-jarige Sybren verlangt naar huis, naar vader en moeder. Hij scheldt op de Keizer die hem hier bracht.... Dan ineens klinkt de hoofslag van enige paarden. Er suist iets door de lucht en het volgende ogenblik voelen ze zich gegrepen door een paar woestelingen, die hen binden in ruwe touwen. Ze worden vastgebonden aan de paarden. In drie minuten is alles gebouwd en voort gaat het dan. Sybren hangt aan het paard.

Weldra kan hij niet meer. De touwen knollen hem, zijn hoofd hangt naar beneden. Dan wordt alles zwart en niets dringt meer tot de Frios door....

Sybrén wrijft de ogen uit. Waar is hij? Hij ligt in het stro. Een paar zakken of een koedok ligt over hem heen. Hij hoort stemmen in een taal die hij niet verstaat. Minuten ligt hij te peinzen, dan merkt hij dat zijn handen en voeten vastgebonden zijn. Zijn armen en benen doen pijn van de touwen waarmee aan het paard was vastgebonden tijdens de rit. Een uur later gaat een deur open. Een knaap bukt zich over hem. Hij grijnst en brult iets onverstaanbaars. Hij gaat weer weg. Toch komt hij terug en brengt water en brood. Maar dat is ook alles. Zo blijft Sybrén drie dagen liggen.

De derde dag moet hij kleren aan trekken, boerenkleren. De mannen, die er trans uit zien als boeren in plaats van rovers, beduiden hem om ook op een paard te gaan zitten en dan rijden ze uren achter elkaar noordwaarts. 's Avonds rusten ze uit in een soort stal. De volgende dag gaat het weer verder en zo gaat het vijf dagen lang. De mannen wisselen geen woord met hem, want ze kunnen elkaar toch niet verstaan. Aan het einde van de vijfde dag komen ze voor een gracht, waarachter een wal en een kasteel te zien zijn. Een der mannen klopt op de poort. Deze wordt geopend en na wat heen en weer gepraat moet Sybrén afstijgen. Tussen twee man in gaat hij door de poort naar het slot. Sybrén is niet eens geboeid. De behandeling verschilt veel vergeloken 'tj het ruwe optreden in het bos. Een der mannen gaat naar binnen wanneer een lakei open doet. Na een kwartier komt hij weer terug en moet Sybrén naar binnen. Tot zijn niet geringe verbazing gaat de man niet mee maar weer terug, terwijl de lakei hem naar een zaal brengt. Wanneer hij hier binnegaat schrikt hij hevig. Daar voor hem staat een man in officiersuniform en daarnaast nog twee militairen. De man, blijkbaar de heer des huizes, is wellicht majoor, overste of generaal Nors, doch niet met een onvriendelijk gezicht stelt hij Sybrén vragen in half Frans. Pas na een half uur heeft Sybrén de zaak door. De rovers waren boeren die hun hoeven en landertjen door de Fransen verwoest waren, vandaar de ruwe behandeling. Nu blijkt dat zo aan deze militair en grootgrondbezitter vertelt hebben dat hij zich bij hen gemeld heeft, zeggende dat hij goon Fransman, maar een Pruis was, die geheimen had om in Russische handen te spelen. De Duitser hadden zo wel voor een Fransman versleten en naar de "ouwwige jachtvolden" verwozen..... Om nu aan een beloning te komen hadden ze het verhaal verzonnen en op deze manier waren ze er in geslaagd geld te krijgen van de baron om daarvoor het allernoodzakelijkste te kunnen aanschaffen. Sybrén wist onder deze omstandigheden niets beters te doen dan de baron wat op de mouw te spelden, denkende zijn positie hiermede te verbeteren. Hij was niet van plan om diegene, die zijn krijgsmaat was schade te berokkenen en kon dit trouwens ook niet, want hiervoor wist hij veel te weinig.

Veertien dagen bleef hij op de vesting, doch ging toen op transport ver Rusland in, om opnieuw ondervraagd te worden, door lieden die uitstekend Frans en Duitse spraken. Na drie dagen ondervraagd te zijn, wisten de Russen niet wat zij er

van denken moesten. Hij werd weer op transport gesteld en na een dagenlange tocht kwam hij in een strafkamp terecht, midden tussen Russen in, die om één of ander vergrijp, of dienstweigering daar terecht waren gekomen.

Na enkele maanden moest hij daar weer vandaan en met een 20 tal Russen ging het naar een ander strafkamp in de buurt van het Rybinsk-meer. Inmiddels was Napoleon al weer de Berezina over, zij het dan in andere richting dan voorheen.

Hier leerde hij Russisch en kreeg ook contacten met de bewakers. Hij vertelde hen dat hij gedwongen was geweest om in het Franse leger dienst te doen. De bewakers zeiden dat de Franse krijsgevangenen reeds lang naar huis waren en de vrede getekend was.

Het duurde echter nog maanden, nl. tot 25 Augustus 1818, dat Sybrén vrijgelaten werd als een vergeten krijsgevangene. Aan het slavenleven was een einde gekomen. Waarom hij in dat kamp terecht was gekomen wist wellicht geen Rus meer..... Doch hij mocht naar huis. Het huis van vader en moeder in Friesland, meer dan 2000 mijl ver

Zonder geld, enkel goed Russisch sprekende doolde hij door het land. adellende, soms werkende zwoogde Sybrén voort in een verelaten kiel en broek die hij gekregen had. Een lange baard sierde zijn gezicht, hij was meer landloper dan boer, meer bodelaar dan soldaat. Maanden duurde de tocht. De herfstregen striemde over zijn gelaat. In November kwam hij in de oude garnizoensstad Friedland aan. Daar had hij nog kennisson, die hem aan schoeisel en kleding hielpen. Nu hoopte hij in drie weken thuis te zijn, maar ijs en sneeuwval verhinderden ook dit.

Daags voor Kerstmis kwam hij in Leer aan. De eerste Kerstdag 's avonds bereikte hij Groningen. Om drie uur op de tweede kerstdag kwam hij bij Bakkeveen het oude "heitelân" weer binnen.

Het is 10 uur 's avonds van deze Tweede Kerstdag in 1818. Jitske Abes maakt aanstalten om naar bed te gaan. "Weer een kerstmis voorbij", zuchtte ze, toen ze plotseling voetstappen hoorde op het kleine erf. Een harde bons op de deur. Ze deed open en schrok want daar stond een afgrijpselijk verwilderde landloper in lopen voor haar In het donker leek het de duivel wel. De man stond te beven, kon geen woord uitbrengen, stak de handen naar haar uit, zodat Jitske gillende naar binnen vloog en gilde om hulp. Hij haar achterna. Hij pakte haar beet. Drukte zijn gezicht tegen het hare, kneep haar haast fijn. Plotseling gloed de angst van haar gezicht. In het half donker van het pitje stamelde zij: "Sybrén, mijn jonge !!!"

Op het hulpgeroep kwamen de buren toelopen en dreigden Sybrén reeds beet te pakken, toen zagen ze wat daar plaats vond op deze wonderlijke kerstavond: Sybrén was terug. Zes jaar na de tocht over de Berezina was hij terug levend en wel.

Do zwempartij had hem op wonderbaarlijke wijze het noodlot van de Berezina doen ontlopen, had hem veel moeite en zuchten gebracht, maar het "alles voor de Keizer" had zijn vader het loven gekost

DE BIJENKOMSTEN IN DEZE
HERFST.

LEEWARDEN. Op de vastgestelde avond kwam de afdeling Friesland-Noord bijeen. Een dertigtal aanwezigen konden door de wrn. voorz. de heer J.C.Heins welkom worden geheten, die daarna het woord gaf aan de heer Vleer voor het geven van een toelichting betr. de oprichting van een Nijdamstra-stichting en de nieuwe statuten. Alle aanwezigen stonden toe, doch het afd. bestuur van Leeuwarden was van mening dat de afdeling niet genoeg vrijheid wordt gelaten. Van de zijde van het hoofdbest. antwoordde hierop de voorzitter, de heer T.Nijdam.

Bij de verkiezing voor de leden van het nieuwe stichtingsbestuur had het bestuur candidaat gesteld Mevr. IJma-Wynia, die tot haar spijt, vanwege haar drukke werkzaamheden (alg. voorzitter van de Plattelandevrouwenbond) deze functie niet kon aanvaarden. Wel was zij bereid om van advies te dienen, hetgeen door de voorzitter met dank aanvaard werd. In haar plaats werd nu candidaat gesteld Mevr. P. Agema-Wynia uit Dokkum, met welke candidatuur alle leden instemden. Over de inhoud van de Nijdamstra Tyngje ontstonden nog enkele gesprekken tussen de redacteur enerzijds en Mevr. IJma-Wynia en de heer Agema anderzijds. De heer Agema zou gaarne zien dat er meer geschreven werd over het geestelijke leven der voorouders. Mevr. IJma-Wynia zou meer Friese liederen en culturele dingen naar voren gebracht willen zien, in plaats van moderne muziek.

De voorzitter T.Nijdam hield tenslotte een toespraak, waarin hij een uiteenzetting gaf van de doelstelling, de belangen te behartigen van ons geslacht, de familieband te versterken en de studie over het voorgeslacht te bevorderen. Daarna sloot de heer Heins deze druk bezochte vergadering, welke opgeluisterd werd met muziek en zang.

GRONINGEN. Op Vrijdag 30 October vergaderde de afd. Groningen en Drente. De voorzitter, de heer S. Postma, opende de vergadering en gaf direct het woord aan de heer Vleer om een toelichting op de voorgestelde statuten te geven. Na enige op- en aanmerkingen keurde de vergadering deze goed. Voor de verkiezing leden van het stichtingsbestuur verkreeg de heer H.Nijdam Jr., Bataviastraat 68 te Groningen, 20 van de 21 uitgebrachte stemmen, zodat hij namens de Drents-Groninger staak zitting zal nemen in het stichtingsbestuur. Daarna werd een nieuw afdelingsbestuur gekozen voor de nu verenigde afd. Groningen en Drente. Besloten was dat op deze vergadering door de oude afd. Groningen drie leden werden aangewezen, terwijl later op een vergadering te Paterswolde nog twee leden zullen worden gekozen. Gekozen werden: H.Nijdam Jr., Bataviastraat, 13 st.; J.Nijdam, Zuiderdiep, 12 st.; Andr. Nijdam, Patersw. weg, 8 st. Op de heer Postma werden 3 st., Andr. Nijdam, Vindicatstr. 2 st., Mevr. Postma-Evenhuis, 1 st. en op de heer M.S.Nijdam, Alb. Agnesstr. ook 1 st. uitgebracht.

Na bespreking van punt 4 en 5 hield de voorzitter, de heer T. Nijdam uit Leeuwarden de toespraak over het doel van de vereniging.

AMSTERDAM. 16 November werd in "Operto" de ledenvergadering gehouden van de afd. Noord-Holland en Midden-Nederland. De opkomst uit de buitergewesten was groter dan uit de hoofdstad en het schijnt werkelijk moeilijk te zijn voor de Amsterdamse leden om een vergadering te bezoeken. Ir. A. Janssen opende de bijeenkomst en heette alle aanwezigen welkom, in het bijzonder de beide hoofdbestuursleden die speciaal de reis van Friesland naar Holland gemaakt hadden om aanwezig te kunnen zijn.

De heer Vleer behandelde als tweede agenda-punt het voorstel tot ontbinding van de vereniging en het overgaan tot oprichting van een stichting. De heer L.M. Wynia uit Utrecht was het hiermede niet eens en zou meer bevoegdheden voor de afdelingen willen zien opgenomen. De heer Vleer betoogde dat dit op moeilijkheden voor de wet zou stuiten, daar in een stichting alleen het stichtingsbestuur verantwoordelijk is en geen afdelingsbestuur.

Bij de bestuursverkiezing bracht de heer L.M. Wynia naar voren dat hij gaarne ook Holland in het bestuur zou zien vertegenwoordigd. De voorzitter, de heer T.Nijdam, wees op de beschikbare financiën en organisatorische moeilijkheden die hieraan verbonden zijn, terwijl er nu naar-gestreefd wordt alle staken in het bestuur te vertegenwoordigen.

Bij de bespreking over de bijeenkomsten zag de afd. voorzitter, Ir. Jansson, geen mogelijkheid om in Amsterdam iets te bereiken. De heer L.M. Wynia wilde zijn best doen om in Utrecht en Midden-Nederland iets tot stand te brengen, terwijl de heer Wynia uit Den Helder gaarne zou meewerken om woer een afd. West-Friesland in het leven te roepen. Vooral met het oog op de Nijdamstra-dag 1954 te Bergen en Schoorl is het wenselijk dat vanuit Noord-Holland activiteit wordt ontplooid. Besloten werd dat pogingen in het werk zullen worden gesteld om ook in West-Friesland het verenigingsleven beter te organiseren.

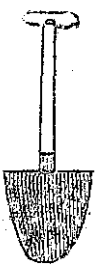
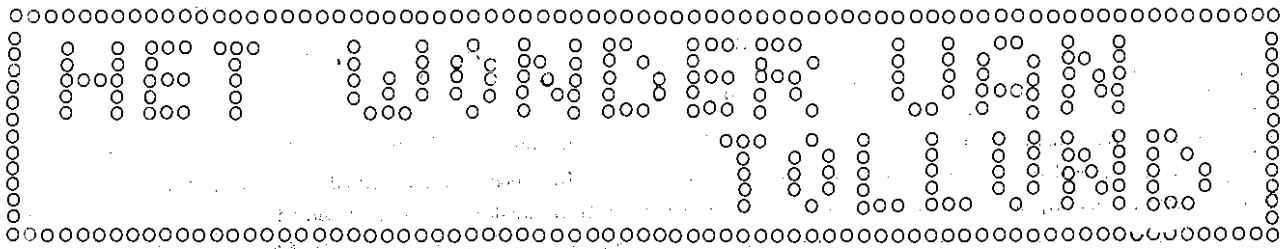
De voorzitter, de heer T.Nijdam, hield daarna zijn toespraak over de doelstelling van de vereniging.

Om 11 uur sloot de afd. voorzitter, de heer Janssen, de vergadering.

DEN-HAAG. De afdeling Den-Haag was beter present dan ooit te voren, toen op Woensdag 18 November voorzitter A.J.Nijdam de bijeenkomst opende. Vooral nieuwe- en niet-leden waren goed opgekomen. Nadat de statuten waren toegelicht en vrijwel zonder opmerkingen goedgekeurd, kwam de bestuursverkiezing aan de orde. Veel moeilijkheden leverde ook dit niet op, nadat de voorzitter, de heer Y. T.Nijdam uit Leeuwarden het één en ander over de kandidaten had verteld.

Ook de andere programapunten waren geen punten van discussie, doch eerder punten om eens met elkaar te overleggen hoe het beste kan worden gebouwd. Het bleek dat het in Den-Haag niet aan medewerking zal ontbreken en nog meer bijeenkomsten deze winter zullen volgen. Vooral de Wynia's, de dames de Hartog-Nijdam en Nijdam-Jongema toonden zich enthousiast.

(vervolg op pagina 125)

NA TWINTIG EEUWEN GESLAPEN TE HEBBEN MELDT ZICH DE TOLLUND-MENS.
 DE DODE, DIE BEWAARD BLEEF IN HET MOERAS, IS EEN VAN ONS
 VOORGESLACHT .

Een leugen, een sprookje, een wetenschap-
 pelijke dwaling? Neen, waarheid en werke-
 lijkheid! Voor het eerst in de wereldge-
 schiedenis heeft een dode, die meer dan
 tweeduizend jaar geleden de laatste adem
 uitblies, zich gemeld aan de hedendaag-
 se mens, in d e z e l f d e gedaante
 als toen de aarde, het moeras, zich over
 hem sloot. Niet een mummie van perkament
 niet een gebalsemde Romein of Peruaan,
 doch naar alle waarschijnlijkheid één van
 onze e i g e n v o o r o u d e r s
 uit Noord-Friesland is met de zelfde ge-
 laatstrekken, als toen hij heenging, weer
 o p g e s t a a n .

Wellicht zal de lezer denken dat hier
 onwaarheid wordt gesproken, doch het feit
 dat werkelijkheid is, maakt het dat zowel
 U als ik het moeilijk kunnen geloven.

Stond kort geleden Noord-Friesland in de
 belangstelling door de ontdekkingen van
 Ds.Spanmuth in verband met het Atlantis-
 vraagstuk, thans staat het in het middel
 punt der historische- en archaeologische
 belangstelling, omdat juist daar, slechts
 enkele tientallen kilometers van de woon-
 plaats der Atlantis-vorser, gevonden is
 de Fries-Noordse mens van twee duizend
 jaar geleden. Niet een geraamte, niet de
 resten van een lijk, met kleding, waaruit
 men kon opmaken hoe deze mens er onge-
 veer uitgezien had en in welke omgeving
 hij leefde, maar een man met een gezicht
 zoals thans, met gelaatstrekken en rim-
 pels in het voorhoofd, met gave lippen
 en een ietwat gebogen neus, met hoofd-
 haar en baardstoppels. Het kon een sla-
 pende visser, boer of schipper uit het
 eigen Friese land geweest zijn, zo natuur-

lijk, zo volkomen zeker en zelfs rustig
 in zijn gelaatstrekken diende de Tollund-
 mens zich aan.

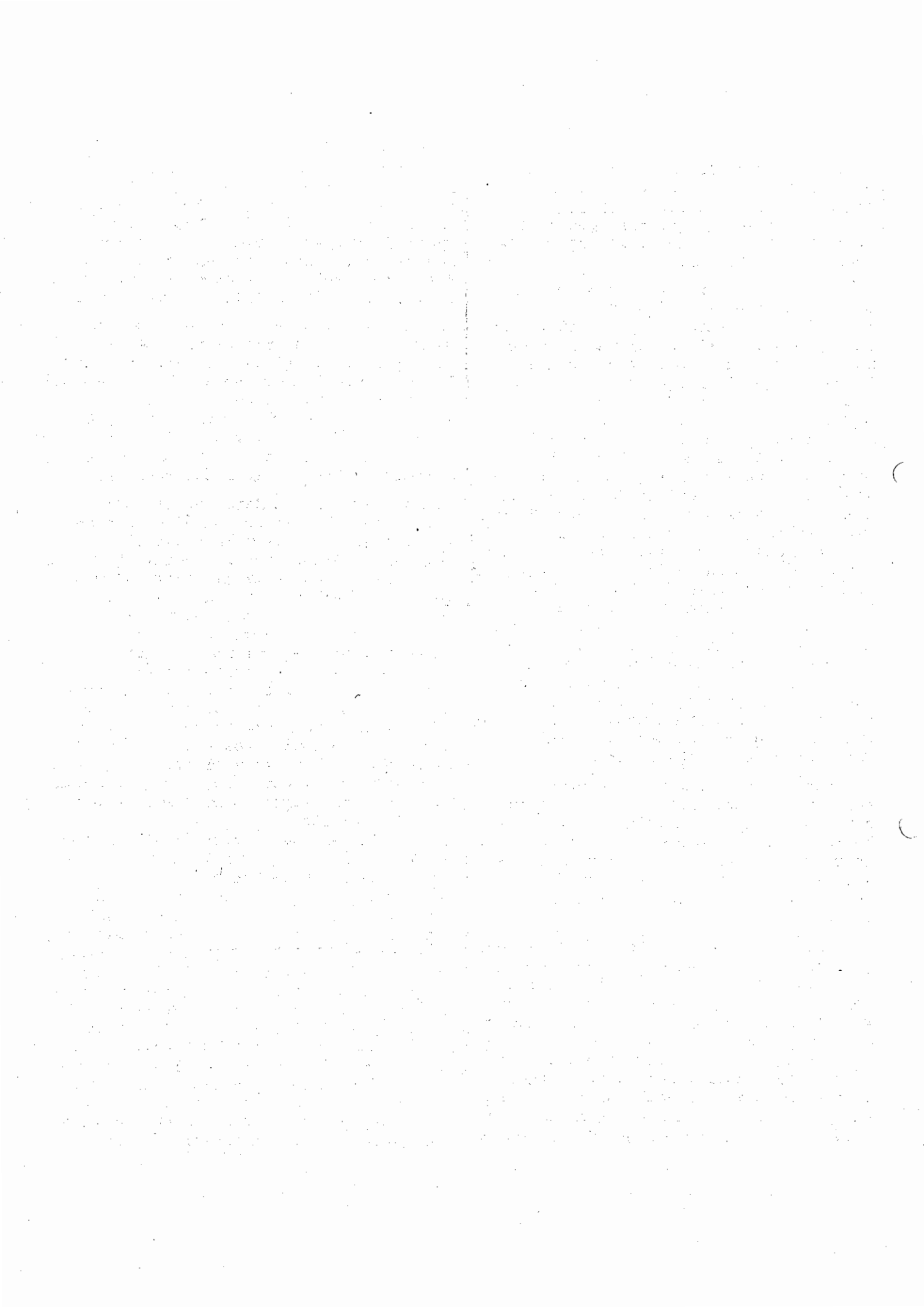
Het Deense moeras heeft reeds meer ver-
 rassingen opgeleverd. Jaren geleden werd
 daar reeds het bewijs geleverd dat de
 Noordse- mens uit Denemarken en Noord-
 Friesland geen barbaar geweest was, maar
 een mens zoals wij. Geen beestenvellen
 behoorden tot de kleding, maar geweven
 kleding. Men vond er gedreven zilver en
 sierraden, die men er nooit vermoed had.
 Toen reeds stond het vast, dat we, wat
 onze prae-historie aangaat, gruwelijk be-
 drogen en doelbewust verkeerd voorgelicht
 waren door middeleeuwse geschiedschrij-
 vers.

De vondst van deze zomer rekent echter
 definitief af met alle sprookjes omtrent
 onze barbaarse voorouders, want de man die
 die gevonden werd, was een mens zoals wij.
 Zeer opvallend is de rust, die van zijn ge-
 laat afstraalt op het moment, dat hij het
 tijdelijke voor het eeuwige verwisselde.

Hij werd gevonden te Tollund in het Borre-
 veen. Reeds tal van mannelijke en vrouwelij-
 ke voorouders zijn daar gevonden. Deze
 lijken waren allen opvallend goed bewaard
 gebleven. De kleding is niet vergaan. Het
 veen bezit daar de merkwaardige eigen-
 schap dat alles geconserveerd is op een
 wijze zoals nergens anders ter wereld voor
 komt.

In het zelfde veen werd ook het lijk van
 een vrouw gevonden, die blijkbaar door on-
 trouw in het huwelijk verdreven was van
 huis en hof. Haar hoofdhaar was met de
 huid uitgerukt en het lichaam toonde

sporen van stokslagen. Stokken lagen naast het lijk. Een duidelijk bewijs hoe zedelijk hoog deze mensen stonden, dat ontrouw op een dergelijke wijze gestraft werd. Op dit punt heeft Plinius wel de waarheid geschreven.

De mens van Tollund is zeer waarschijnlijk op gewelddadige wijze gestorven. Om zijn hals hing een leren strop... Het is vooral nog een raadsel hoe en waarom deze man in het veen om het leven werd gebracht. Een misdadiger? De Deense geleerden geloven dat de man het slachtoffer van zijn geloof is geworden en om onheil af te weren voor zijn sibbe of stam, het mensenoffer heeft willen brengen. Deze verklaring is nog niet zo vreemd, doch hoe komt in dat geval zijn lijk in het moeras? Was de "strop" soms geen werktuig waar de mens mee omgebracht werd of gold die als versiering of voor een ander doel en is de man bij vergissing in het moeras terecht gekomen? Hoe dan dat tevreden gezicht? Een andere lezing zegt, dat hij door vijanden kan zijn omgebracht en dat hij, zich bewust van zijn edel leven, de dood niet vreesde.... Daar er verder geen sporen aanwezig zijn die de doodsoorzaak verklaren, zal men voorlopig op dit punt niets met zekerheid kunnen zeggen totdat misschien andere vondsten betere bewijzen leveren.

Hoe het einde van de Tollund-mens ook geweest mag zijn, zijn gelaat geeft ons beter dan welke afbeelding of fantasiebeeld, de mens van 2000 jaar geleden weer. We hebben thans een foto van hem, die niet onder behoefte te doen met een hedendaagse opname van de tegenwoordige mens.

Opvallend is de overeenkomst met de tegenwoordige mens van de landen aan de Noordzee. Zelfs voor de wetenschap is het een verrassing. Men had een andere voorstelling van onze voorouders. Immers de tegenwoordige mens was geciviliseerd. De mens uit het verleden was veel meer de natuurmens, naar onze voorstelling primitief, beangst voor de natuur en een wereld met geesten, gelovende in goede en slechte goden, gaande en doende

in een maatschappij die wij ons niet kunnen voorstellen. Vandaar ook, dat zelfs de kenners van de oude Germanen-cultuur, die reeds lang afgerekend hadden met het sprookje van de barbaarse voorouders, van mening waren, dat deze mensen er krijgshaftiger, wreder en rustelozer moesten hebben uitgezien dan de mens van vandaag.

En daar meldt zich nu de mens van Tollund. Het is geen wreedaard, het is geen roverhoofdman. Het is een mens zoals wij. Het kon onze buurman en het kon onze overgrootvader zijn. Het kon een boer uit Grouw zijn of een visser uit Workum, een schipper op het Snekermeer of een arbeider uit Eelde. Het is ons evenbeeld, niet alleen lichamelijk maar ook geestelijk.

Indien deze man kinderen heeft gehad staat het ook vast dat hij één van onze bloedeigen voorouders is geweest. Heeft hij geen kinderen gehad, dan zal zijn vader of moeder, grootvader of grootmoeder een voorouder van ons zijn. Daar onze stam voortgekomen is uit het Noordrasvolk van Denemarken en Noord-Duitsland en wij in wezen zoveel overeenkomen met deze mens, weten wij ook dat hij behoort heeft tot hetzelfde volk en ras als wij. Wanneer men nu zegt, dat wij allen van Karel de Grote afstammen, iemand die in veel later tijd leefde en bovendien tot een ander volk behoorde, dan is met veel meer bewijskracht aanneembaar dat deze man, het wonder van Tollund, onze eigen voorvader of verre neef is geweest.

U weet dat elke mens vier grootouders heeft en we weten ook dat er gemiddeld drie generaties in een eeuw leven. Deze voorvader staat dus drie maal twintig, dit is zestig generaties van ons af. Hoe ver dit is wordt duidelijk gedemonstreerd, wanneer we weten dat wij vanaf onze oudst bij naam bekende voorvader in 1550 nog maar twaalf of dertien generaties verwijderd zijn. Zo hebben we in het jaar 1200 reeds 33.554.432 voorouders! Dit is meer dan de Europese bevolking van die tijd en ong. drie maal zoveel als de totale bevolking van de Germaanse stammen aan de Noordzee! Daar biologisch vast staat dat bij elke generatie het aantal voorouders verdubbeld, dan moeten omstreeks

het jaar duizend alle Friezen langs de Noordzee onze voorouders geweest zijn. Duizend jaar eerder moeten alle Noordzee-Germanen vele malen voorouders van ons geweest zijn, voor zover zij nakomelingen gehad hebben. Vandaar dat wij positief kunnen spreken van voorvader en verre neef.

Daarmede is de wondermens van Tollund een ver familielid geworden. Hoewel niet allen in ons volk zijn beeltenis als zodanig zullen beschouwen, doen wij dit wel, daar wij door de studie van het voorgeslacht beseffen dat hij dit geweest is. Uit hoofde hiervan hebben we gemeend zijn beeltenis, als beeltenis van een familielid van tweeduizend jaar geleden, U in de Nijdamstra Tynge te moeten doen toekomen. Aanschouw deze prent niet als archaeologische aardigheid, doch zie de beeltenis aan met de nodige respect en bezinning.

Voorzover bekend kan geen enkel volk op aarde zich er op beroemen een dergelijke dufdelijke afbeelding van een voorvader van vóór 2000 jaren te bezitten. Wellicht zouden daarom de Chinezen de foto een ereplaats in hun woning geven. Laten wij daarom dankbaar zijn het voorrecht te hebben, dat door een goddelijk wonder deze mens voor ons bewaard gebleven is, waardoor wij ons voorgeslacht van vóór twintig eeuwen leerden kennen en aanschouwen !!!

oo

DE OUDSTE INWONER
VAN FRIESLAND
KEIMPE PIERS NIJDAM
WORDT 103 JAAR.

De oudste man van Nederland, de oudste inwoner van Friesland, dat is geen kleinigheid ! Zo'n persoon behoort tot de zeer sterken en wat zal dat een sterke familie zijn, zal men menen. Doch de buitenstaander vergist zich hier in, want al behoort Keimpe-oom tot de zeer sterken, zijn voorouders bereik-

en over het algemeen geen hoge leeftijd, zodat we hier met een individueel geval te doen hebben, wat mogelijk maar bij enkele familieleden opnieuw naar voren komt. Immers we hebben al eerder een honderdjarige in de Nijdamstra-familie gehad, maar dat was geen directe bloedverwant van Keimpe Piers.

We mogen echter trots zijn op onze "pake" Nijdam. 103 Jaar achter de rug is geen kleinigheid. We vragen ons af of deze leeftijd soms verband houdt met de grond waar hij op gewoond heeft, want op de boerderij te Akkrum, waar Keimpe vele jaren boerde, werd omstreeks 1720 een ander Fries wonder geboren, nl. niemand meer of minder dan de beroemde legendarische Adam Hurdriider, de man die bovenmenselijke prestaties heeft verricht en ook een flinke leeftijd van 80 jaar mocht bereiken.

Doch om tot de werkelijkheid terug te keren: op tweede Kerstdag zal Keimpe Piers Nijdam zijn verjaardag vieren, die maar slechts enkele Nederlanders zelf mochten beleven..... Deze dag mag niet onopgemerkt voorbijgaan. En al kunnen we allemaal Keimpe niet persoonlijk gaan gelukwensen, in verband met zijn gezondheidstoestand, toch is het onze plicht dat het kaartjes en bloemen gaat regenen op 2e Kerstdag in Ade Almastraat te Sneek !!

Het bestuur zal weer op de traditionele wijze de gelukwensen aanbieden en ook de burgemeester van Sneek zal weer komen met de ambtsketen om en we verwachten nog meer bezoek, doch dat zal, indien dit doorgang vindt, de grote verrassing van de dag moeten worden.

Keimpe Piers Nijdam, op 2e Kerstdag denken vierhonderd Nijdamstra-leden aan U, wetende dat ook U de vereniging, straks de Nijdamstra-stichting, een goed hart toe draagt. Wij wensen U nog veel goeds en vele jaren.

redactie Nijd. Tynge.

oooooooooooooooooooooooooooo

IN NIJDAMSTRA ZIJN WIJ EEN !!

U S N I J D A M S T R A - L I E D Y N D E
A L D E M E M M E T A E L .

makke troch Sybout Nijdam - m'syk fan J. Lindeman - oersetting
fan Auke Vleer - wize: Dêr't de dyk it, lân omklammet .

Hwêr omjoun fan griene greiden
Op ús fruchtbre Fryske groun,
Fan ôf fier forgiene tiden
Mânsk de sterke state stoun,
Dêr wie 't erf fan Nijdam's soammen;
Gâns geslachten binn' forgien,
Mar har geast bleau' yn ús wenjen,
Yn Nijdamstra binn' wij-ien.

Ut 'e dize fan 't forline
Rint in rjocht en ljochtsjind spoar,
Skeakels, dy't in keaten wiene:
Nijdamstra de ieuwen oer.
Dizze ûnforbrekbre keaten,
In symboal fan trou en krêft,
Hâldt ús gear en wij witte
Us forboun mei foarteam's treft

Frij fan hearigens en hearen,
Liet de eigenerfde boer
Fan God allinne him regeare,
Unforsöttlik en stoer.
Wittend fan syn eigen wearde
Fan syn hege, hillige plicht
Nou forboun oan Memme-ierde
Wie Gods Wurd him fan gewicht.

Lit ús trou yn ienens weitsje
Oer dit kostlik geastlik goed,
En de mienskip sterker meitsje,
Dy't ús erfdiel hoedsje moat.
Lit ús oan in takomst bouwe
't Selde doel ha wij gemien,
En sa tsjûgje en fortrouwe
Yn Nijdamstra binn' wij-ien.

Troch loftich folk fan dizze âlde namme,
wêz jimmer op dy âlden great.
Bliuw ivich fan dy grize hege stamme
in grien, in krêftich duorjend leat.

MIDWINTER

Het is weer midden December en hoewel de temperatuur ons zegt dat we in October zijn, geeft de kalender de data aan welke zich verleden jaar kenmerkten door ijs en sneeuw. Zonder dat wij het eigenlijk aan de natuur kunnen merken, daar we ons nog steeds in de herfst wanen, zijn we het keerpunt, de zonnwende, reeds nabij gekomen. (dit artikel werd geschreven 16 Dec.). Het Jaar loopt ten einde. Het nieuwe jaar staat, voor de zoveelste maal in de miljoenen jaren, weer voor de deur.

Dit was steeds de tijd dat de mens zich bezon op verleden en toekomst en ook nu nog geeft de midwintertijd met de lange avonden de gelegenheid voor gedachten, die nauw verband houden met tijd en eeuwigheid, ondanks dat radio en pers, ons verenigings- en uitgaansleven niet meer de tijd geven voor overpeinzingen, zoals de voorouders die wel bezaten.

Velen kunnen zich dan ook niet meer verdiepen in de zinvolle inhoud van deze dagen. Een groot deel van ons volk, afgedwaald van de kerk, kent geen kerstfeest meer, kent daardoor geen enkele bezinningsgedachte meer aangaande de overwinning van het licht op de duisternis. Wel wordt getracht in deze kringen het oude zonnwendefeest in ere te herstellen, doch de kring van mensen, die hidoor weer terugrijpen op het midwinterfeest, is zeer klein.

Een ander deel van ons volk viert het kerstfeest omdat het gewoonte is, zonder zich ook maar werkelijk te verdiepen in de blijde boodschap uit Bethleem. Zich verdiepen in de aardse betekenis van deze midwintertijd daaraan zijn zij geheel ontgroeid.

Een derde deel viert het kerstfeest geheel volgens het Christelijke geloof. Voor hen is het kerstfeest het geboortefeest van Jezus Christus, de Heiland en Zaligmaker, zonder meer.

Ik geloof geen afbreuk te doen aan de Blijde Boodschap die tot ons komt van Bethleem's stal, wanneer we buiten het kerstfeest om, in deze dagen de aandacht vragen voor het wonder dat gaande is in Gods Schepping en dat zich elk jaar weer opnieuw herhaalt. Dit wonder, hoe klein ook vergeloken bij de geboorte van Gods Zoon, mogen wij niet vergeten. Kunnen we ook niet vergeten, wanneer wij als mensen, die ons zo nauw verbonden voelen met het voor- en nageslacht, met verleden en toekomst, ons weten één te zijn met die Schepping rondom ons.

Er ontbrandt dan een vonk in ons, die eens voor onze voorouders het grote vreedevuur werd waar zij zich in deze zonnwendedagen aan koesterden. Een vreedevuur zo groot, dat niets in het gehele jaar dit

feest kon overstammen. Dit vreedevuur, de blijdschap om het eeuwig terugkerende licht dat de duisternis overwint was voor hen de aanleiding om met de familieleden van de gohole sibbe samen te komen op ouders-erf.

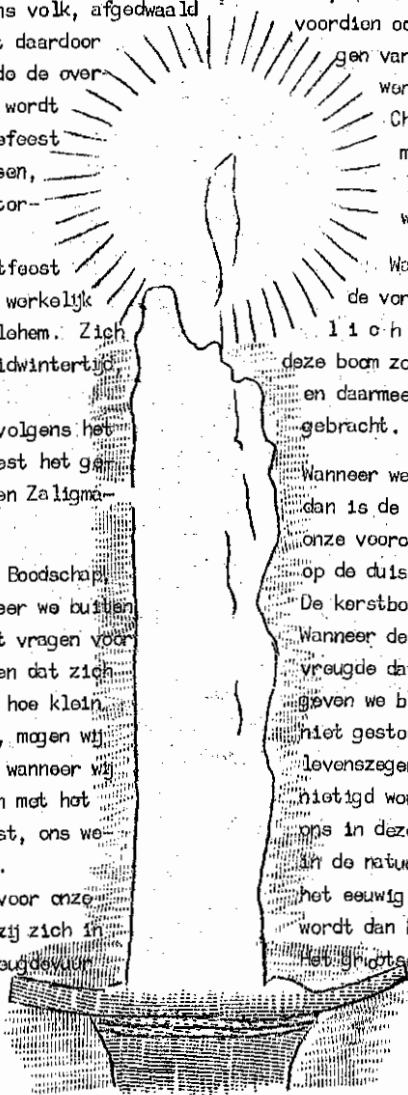
Wij kunnen ons moeilijk meer een voorstelling van dit feest maken, doch de grootheid hiervan was van dien aard, dat de Christelijke kerk in de beginne gemeend heeft dit feest niet te moeten laten verdwijnen als een "heidens" feest. Immers het mid-winterfeest was toen niet meer een heidens feest. Het was een natuurfeest, waarin de heiden de zon loofde en prees en de Christen de Almachtige. Zo was de situatie vóór de vierde eeuw na Christus. Pas daarna besloot één der Concilies (kerkvergadering) der Katholieke Kerk om het Christelijke kerstfeest in de plaats van het midwinterfeest te stellen, opdat de geboorte van Christus de plaats van het oude lichtfeest zou innemen. De geboorte van Christus, vermoedelijk in de zomer plaats gehad hebbende - en voordien ook als zodanig gevierd - werd voortaan op de dagen van het zonnwendefeest gevierd en sedert die tijd worden lichtfeest en het geboortefeest van Jezus Christus één. In de praktijk betekende dat het mid-winterfeest had afgedaan. Slechts enkele oude volksgebruiken, als bv. het blazen op de mid-winterhoorn, bleven in ere.

Wat ons er nog wel aan herinnert is de namaak uit de vorige eeuw: de kerstboom of juist genoemd: de **l i c h t b o o m**. Populair geworden omdat de kinderen deze boom zo mooi vonden is de kerstboom algemeen ingeburgerd en daarmee weer een stukje midwinterfeest in de huiskamer gebracht.

Wanneer we dus voor en na Kerstmis om de kerstboom zitten dan is de tijd ook gekomen om ons te bezinnen, zoals eens onze voorouders deden, op de overwinning van het **l i c h t** op de duisternis.

De kerstboom, de lichtboom is het midwinterfeestteken.

Wanneer de lichten ontstoken worden, geven we blijk van de vreugde dat de zon weer terugkeert tot ons en nog meer: geven we blijk van dankbaarheid dat deze eeuwige kringloop niet gestoord wordt. Wij zien dan de zon als de Goddelijke levenszeggen op aarde, waar zonder alles zou sterven en vernietigd worden. Juist de winter, de December-maand geeft ons in deze streken zo'n duidelijk beeld van de dood in de natuur. Doch wij weten dat deze dood schijn dood is, want het eeuwig leven bleef en in die dagen rondom kerstmis wordt dan het nieuwe leven verwekt in die doodse natuur. Het grootste scheppingswonder, het wonder van het leven straalt ons dan tegemoet. Wij moeten d i t

A D A M H U R D R I D E R , S Y N D I E D E N E N L I B B E N , S Y N F O A R - E N N E I T E A M .

Adam hurdrider, de eerste Friese ijsheld, tot dusver niet meer dan een legenda-
rische figuur, is door een genealogisch onderzoek uit de schemer van het ver-
leden naar voren gekomen als een ver familielid, een stoere boer met een groot
nageslacht, geboren aan de Leppedijk, overleden te Deersum.

Tot tweemaal toe stamde hij af van Ruurd Wytzes en Tjiets Gjalts, de stamouders
in rechte lijn van de Oldeboornster Nijdam's, Nieuwdam's en Vleer'en, maar ook
van de Grouwster Visser's, Hiemstra's en van der Hoek'en.

Over de resultaten van dit onderzoek zal door mij op Zaterdag 16 Januari a.s.
om half drie 's middags een lezing worden gehouden voor het genealogisch wurk-
forbân fan de Fryske Akademy, in de grôte zaal van "Spoorzicht" te Leeuwarden.
Leden van Nijdamstra worden uitgenodigd deze lezing bij te wonen. De toegang is
vrij.

Tevens zal omstreeks die tijd een boekje uitkomen (gecyol.) van ong. 40 pag.,
waarin het leven en de daden van Adam beschreven worden. Hierin zijn ook de
kwartierstaten van hem zelf en zijn twee vrouwen opgenomen, alsmede een stamboom
van zijn nakomelingen, waaronder de fam. de Boer, IJsselstein, Haarsma, Bootsma,
Winkler, Bakker, van der Wier, Terpstra, van derZijl, Zijlstra, Alberda, Boschma,
Gerbrandy en vele anderen.

De prijs van het boekje zal ong. f.2.50 bedragen. Leden van Nijdamstra, die dit
vóór 16 Januari bij mij bestellen, ontvangen hierop 20 % korting.

Wocht U nog legenden kennen omtrent Adam, die nog niet beschreven zijn in boe-
ken of tijdschriften, of nakomelingen van hem weten, dan ontvang ik hierover
gaarne bericht vóór 1 Jan. a.s.

W.Tsj.Vleer, "Op Honk", Hardegarijp.

oo

V O O R H E E T K O M E N D E
J A A R L I G G E N D E V O L -
G E N D E A R T I K E L E N G E -
R E E D :

"Het onststaan van ons land" door
H.J.Mink.

"Onderwijsvernieuwing" door Sybout
Nijdam.

"Een ernstige ziekte" door W.Tsj.Vleer.

"Toekomstbeeld" bespreking van de in
1952 te Amsterdam gehouden rede van
Prof.Slijper.

"De dood regeert 1826".

"Geestelijk leven in van onze voorou-
ders in de oertijd".

oo

WERFT LEDEN EN LEZERS !!!!!!!!!!!!!!!

oo
Het Bestuur van de Familievereniging
Nijdamstra wenst alle familieleden een
préttig Kerstfeest, een goed uiteinde
en een gelukkig 1954 toe.
Moge in het komende jaar onze familie
veel heil en zegen beschoren zijn en
de Nijdamstra-stichting groeien en
bloeien tot verwezelijking van ons
mooie ideaal.

oo
INHOUDSOPGAVE: - Waarom Kerstfeest ? - Murkjen Douwes Wynia
en het Wynia-wapen - Ons kerstverhaal: Alles voor de Keizer -
De gehouden bijeenkomsten in deze herfst - Het wonder van
Tollund - De oudste inwoner van Friesland,Keimpe Piers Nijdam,
wordt 103 jaar - Us Nijdamstra-lied yn de âlde memmetael -
Midwinter - Familieberichten - Adam Hurdrider, syn dieden en
libben, syn foar- en neiteam - Voor het komende jaar liggen
de volgende artikelen gereed - Nieuwjaarswens - Inhoudsopgave.